

More Than Sibling Rivalry

רש"י שמות לה: לד

2

34. And Oholiab
Of the tribe of Dan,
(which was) of the
lowest of the
tribes,
of the sons of the
maidservants
(namely, Bilhah),
and the Omnipresent
made him equal to
Bezalel
in reference to the
construction of the
tabernacle.
And he (Bezalel) was
of the greatest of
the tribes (namely,
Judah),
to fulfill what is
stated (Job 34.19),
"Nor regardeth the
rich more than the
poor."

34 וְאֹהֲלִיאָב.
מִשֵּׁבֶט דָּן
מִן הַיְרֵדִין
שְׁבִשְׁבָטִים,
מִבְּנֵי הַשִּׁפְחוֹת,
וְהַשְׁוֶהוּ הַמָּקוֹם
לְבִצְלָאֵל
לְמִלְאֲכַת הַמִּשְׁכָּן
וְהוּא מְגֹדֹלִי
הַשְּׁבָטִים,
לְקַיֵּם מֵה שֶׁנֶּאֱמַר
(אִיּוֹב ל"ד):
וְלֹא נִפְרָ שׁוֹעַ לְפָנָיו
דָּל:

רש"י בראשית לז:ב

1

Even with the sons
of Bilhah
This is to say,
(he was) frequently
with the sons of
Bilhah,
for his brethren
scorned them
while he befriended
them.

אֶת־בְּנֵי בִלְהָה.
כְּלוֹמֵר,
וְרָגִיל אֶצֶל בְּנֵי בִלְהָה,
לְפִי שֶׁהָיוּ אֶחָיו מְבִזִּין
אוֹתָן
וְהוּא מְקַרְבָּן:

רש"י בראשית לג:ב

3

33 2. And Leah
and her children
after
וְאֶת־לֵאָה
וְיִלְדֶיהָ אַחֲרָיִם.
אֶחָרוֹן אַחֲרוֹן חֶבִיב:

The ones mentioned
last of all are the
ones most beloved.

ת"ר * אין קורין אבות אלא לשלשה ואין קורין אמהות אלא לארבע

ברכות טז:

4

(ג) ורחל עקרה : א"ר יצחק רחל היתה עיקרו של בית. כמה שנא' ורחל עקרה עיקרה רחל. א"ר אבא ב"כ רוב מסובין של לאה היו לפיכך עושים רחל עיקר. ורחל עקרה רחל היתה עיקרו של בית. תאני רשב"י לפי שכל הדברים תלוין ברחל לפיכך נקראו ישראל על שמה (ימיס נא) רחל מבכה על כניה. ולא סוף דבר לשמה אלא לשם בנה (עמוס ס) אולי יתכן ה' צבאות שארית יוסף. ולא סוף דבר לשם בנה אלא לשם בן בנה שנא' (ימיס נא) הבן יקור לי אפרים : (ד) ותהר לאה ותלד בן. א"ר יוסי בר הנינא

בראשית רבא עא:ב

5

רות ז

6

¹¹All the people at the gate and the elders answered, "We are. May the LORD make the woman who is coming into your house like Rachel and Leah, both of whom built up the House of Israel! Prosper in Ephrathah and perpetuate your name in Bethlehem! ¹²And may your house be like the house of Perez whom Tamar bore to Judah—through the offspring which the LORD will give you by this young woman."

א אתם היום: ויאמרו בלהעם אשר בפשעו והזקנים עדים יתן יהוה את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל ועשה חיל באפרתה וקראשם בבית לחם: והיה ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר ליהודה מן הזרע אשר יתן יהוה לך מדהנערה הזאת: ויקח בעו את הדות

"ואפשר אומר ש**תיהם** בכינוי הזכר (ולא שתיהן)! לפי שהיא (רות) תבעה בפיה כרחל וכלאה שתבעו בפיהם. **לאה** אמרה 'אלי תבאי **ורחל** אמרה 'הבה לי בנימי' ועשו כזכר התובע בפיו, ולפי שברכזה שתהיה **כרחל וכלאה** אתרע מזלה בבית לחם בדרך אפרתה. לזה אמרו 'ועשה חיל באפרתה' וקרא שם בבית לחם שהיא תצליח ותאריך ימים באלו המקומות".

חיד"א לרות ד:יא

7

סוכה נב.

8

רד"ק לעובדיה א:יה

9

ומאב וארץ פלשתים: (יח) והיה. כמו האש אוכלה קש קי
יאכלום ויכלו, ומה שאמר בית יעקב ובית יוסף כפל הענין.
במ"ש כי בית יעקב נקרא בית יוסף מיום שנחלקו
המלכות אבל לעתיד תשוב אחת ורו"ל דרשו כי זכר יוסף לפי
שאין זרעו של עשו נופל אלא ביד יוסף או ביד זרעו של יוסף:

העגלה המאה חנו רבנן משיח בן הדוד
שעתיד להגלות במהרה בימינו אמר לו
הקב"ה שאל ממני דבר ואחן לך שנאמר
ה'אספיה אל חנק וגו' אני היום ילדתיך
שאל ממני ואחנה גימט נחלתך וכיון שראה
משיח בן יוסף שנהרג אמר לפניו רבש"ע
איני מבקש ממך אלא חיים אמר לו חיים
עד שלא אמרת כבר התנבא עליך דוד
אמ"כ שנאמר חיים שאל ממך נתתה לו
וגו' דרש ר' עירא ואיתמא ר' יהושע בן

אמר יעקב בבית לבן השלמתי תרי"ג מצות, שהרי כבר הייתי מקיים את
כולם וחוצץ מפריה ורביה, ובבית לבן השלמתי, שנאמר ויעבד ישראל
באשה ובאשה שמר (הושע יב ג), שמר הצאן: ואחר עד עתה. עד
שנולד יוסף שטנו של עשו, שנאי [והיה בית יעקב אש] ובית יוסף להבה
ובית עשו לקש (עובדיה א יח): ויהי לי שור וחמור. ר' יהודה אומר
משור אחד יצאו שוורים הרבה, וכן כולן. רבנן דרשו, שור זה משיח בן
יוסף, שני בכור שורו הדר לו (דברים לג יז). וחמור הוא מלך המשיח,
דכתיב עני ורוכב על (חמור) (זכריה ט ט), ויש אומרים זה יששכר,
דכתיב יששכר חמור גרם (בראשית מט יד), צאן אלו עשרת השבטים,
שנאי [ואתן] צאני צאן מרעיתי (יחזקאל לד לא), ועבד ושפחה אלו יראי
שמים, שנאמר הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם [כעיני] שפחה וגו'
(תהלים קכג ב):

10

מדרש שכל טוב לפרשת וישלח

אחר כן יקומו על האיש אשר אמר כי משיח הוא ויהרגוהו. והי יופיע
משמים, ורעש גדול יצא מציון וממקום הקודש, וקול אדיר ישמע וכל
ישראל ימצאו חן בעיני אלקים. תחת ירושלים החרבה יוריד ירושלים
הבנויה משמים, ונצר מגזע ישי הוא המשיח בן דוד יראה, ככתוב בספר
וברוח שפתיו ימית רשע (ישעיה י"א ד') ומשיח בן יוסף יומת, ונס
משיח בן דוד יתנוסס. הוא ימית את כל חיל צבא גוג ומגוג. אליהו יבא
ויבשר טוב לישראל, לחיים ולמתים, הוא ישוב ויבנה את מקדש ה'
ומצרים תשאה שממה, ובית אלקים יכון על מכונו. - משיח בן דוד, אליהו
וזרבל יעלו על ראש הר הזיתים, ומשיח יצוה את אליהו לתקוע בשופר

11

אוצר המדרשים עמוד צז

בראשית לז

1

Now Jacob was settled in the land where his father had sojourned, the land of Canaan. ²This, then, is the line of Jacob:

At seventeen years of age, Joseph tended the flocks with his brothers, as a helper to the sons of his father's wives Bilhah and Zilpah. And Joseph brought bad reports of them to their father. ³Now Israel loved Joseph best of all his sons, for he was the child of his old age; and he had made him an ornamented tunic.^a ⁴And when his brothers saw that their father loved him more than any of his brothers, they hated him so that they could not speak a friendly word to him.

⁵Once Joseph had a dream which he told to his brothers; and they hated him even more. ⁶He said to them, "Hear this dream which I have dreamed: ⁷There we were binding sheaves in the field, when suddenly my sheaf stood up and remained upright; then your sheaves gathered around and bowed low to my sheaf." ⁸His brothers answered, "Do you mean to reign over us? Do you mean to rule over us?" And they hated him even more for his talk about his dreams.

⁹He dreamed another dream and told it to his brothers, saying, "Look, I have had another dream: And this time, the sun, the moon, and eleven stars were bowing down to me." ¹⁰And when he told it to his father and brothers, his father berated him. "What," he said to him, "is this dream you have dreamed? Are we to come, I and your mother and your brothers, and bow low to you to the ground?" ¹¹So his brothers were wrought up at him, and his father kept the matter in mind.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: אֱלֹהֵי הַתְּלֻדוֹת לֹ
יַעֲקֹב יוֹסֵף בְּדֹשֶׁבַע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֵה אֶת-אֶחָיו בְּצֹאן
וְהָיָא נָעִיר אֶת-בְּנֵי כְלָהָה וְאֶת-בְּנֵי זִלְפָּה נָשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא
יֹסֵף אֶת-דְּבָרָתָם רָעָה אֶל-אָבִיהֶם: וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת-יֹסֵף
מִכָּל-בְּנָיו כִּי-בְרִי-זָקֵנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֻנֹת פָּסִים: וַיַּדְאֵן
אָחָיו כִּי-אֶתּוֹ אֶהָב אֲבִיהֶם מִכָּל-אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא
יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלָם: וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאֶחָיו וַיֹּסְפוּ
עוֹד שֹׁנְאֵי אֹתוֹ: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמְעוּ-נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
חֲלַמְתִּי: וְהִנֵּה אֲנִיחֵנו מֵאֱלֹמִים אֱלֹמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה
קָמָה אֱלֹמְתִי וְגַם-נִצְבָה וְהִנֵּה תִסְבְּינָה אֱלֹמְתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוּוּ
לְאֱלֹמְתִי: וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם-מִשׁוֹל
תִּמְשַׁל בְּנוֹ וַיֹּסְפוּ עוֹד שֹׁנְאֵי אֹתוֹ עַל-חֲלֹמְתוֹ וְעַל-דְּבָרָיו:
וַיַּחֲלֵם עוֹד חֲלוֹם אֲחֵר וַיֹּסְפֵר אֹתוֹ לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֹמְתִי
חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עֶשְׂרֵי כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוּוּ
לִי: וַיֹּסְפֵר אֶל-אָבִיו וְאֶל-אֶחָיו וַיַּגִּיעְדוּ-בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה
הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הֲבֹאָה נָכוֹא אֲנִי וְאִמְךָ וְאֶחָיֶךָ
אֶ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְצָה: וַיִּקְנְאוּ-בּוֹ אֶחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת-
הַדְּבָר: וַיִּלְכֹּד אֶחָיו לְרַעוּת אֶת-צֹאֵן אֲבִיהֶם בְּשֶׁבַע: וַיֹּאמֶר